

stad **Borgloon**

parel van haspengouw

Omgevings- analyse **2020**

Inspiratienota

Vooraf

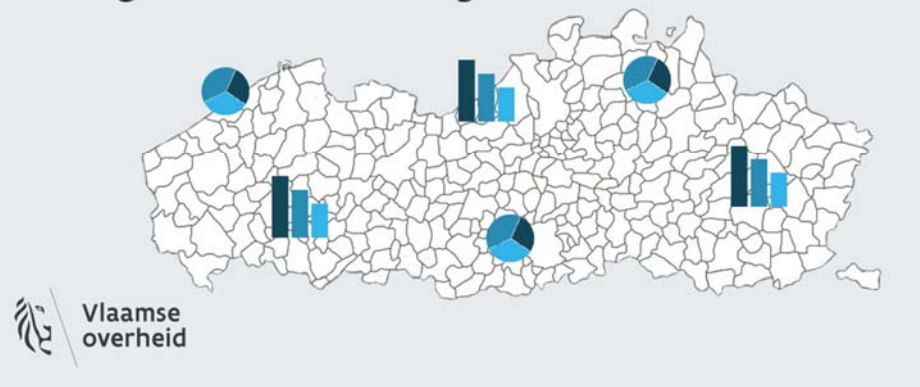
De omgevingsanalyse is een verplichte toelichting bij het meerjarenplan en is aldus een basis voor oriëntatie van het beleid en voor het bepalen van de beleidsprioriteiten. Het beleid zal erop gericht zijn te veranderen, verbeteren, versterken, in te spelen op maatschappelijke evoluties ...

De analyse werd uitgevoerd aan de hand van de **SWOT-methodologie** en de **DESTEP-analyse**. SWOT-analyse of 'sterkte-zwakteanalyse' is een techniek voor de analyse van een organisatie op basis van Strengths (sterkten), Weaknesses (zwakten), Opportunities (kansen), en Threats (bedreigingen).

DESTEP staat voor Demografische, Economische, Sociaal/culturele, Technologische, Ecologische en Politiek/juridische factoren. Door het analyseren van deze factoren krijgt men een duidelijk beeld van de externe omgeving van de organisatie.

Die externe omgeving wordt in beeld gebracht met de kencijfers opgenomen in de '**profiel schets van de gemeente**'. Dit profiel vormt de bijlage bij deze inspiratienota.

Je gemeente in cijfers

Vooraf

De analyse is het resultaat van de denkdag/inspiratiedag, waar groepjes medewerkers van gemeente en OCMW nadachten over de toekomst en het beleid van de gemeente. Met deze **inspiratienota OA2020** probeert de administratie de bestuursploeg te inspireren met het oog op het meerjarenplan. Deze inspiratie werd geordend volgens de klassieke beleidsthema's:

armoede

cultuur en vrije tijd

demografie

financiën

mobiliteit

natuur, milieu en energie

ondernemen en werken

onderwijs en vorming

overheid

ruimte en infrastructuur

samenleven

wonen en woonomgeving

zorg en gezondheid

Vooraf

De inspiratie werd getoetst aan het bredere kader van de **Sustainable Development Goals** (SDG). Dit zijn de doelstellingen die de wereld zich stelt richting 2030 om aan duurzame ontwikkeling te werken. De 17 hoofddoelstellingen werden ontwikkeld in de schoot van de Verenigde Naties en vormen het belangrijkste internationaal duurzaamheidskader voor de komende 15 jaar.

DOD = Duurzame ontwikkelingsdoelstellingen
SDG = Sustainable development goals

overheid

Dienstverlening en organisatie

Niet alle **infrastructuur** voldoet aan de behoeften van de klanten. Er moet onderzocht worden welke gebouwen vernieuwd/aangepast moeten worden in functie van toegankelijkheid, privacy (bv. loketten), duurzaamheid, veiligheid...

Het **onthaal** van het administratief centrum is niet optimaal. Er dient werk te worden gemaakt van **andere modellen van dienstverlening** (bv. werken op afspraak, snelloket, digitale dienstverlening, front/back-office...). Er moet een standpunt komen over de fysieke integratie van gemeente en OCMW.

Er moet een debat gevoerd worden over **kerntaken** binnen de organisatie, en de impact van uitbreiding van dienstverlening op de werklast (kerntaak/bijtaak). Er moet nagedacht worden over hoever de organisatie moet gaan in haar dienstverlening.

De gemeente moet zich profileren als een aantrekkelijke **werkgever**, en moet zo proberen de juiste competenties aan te trekken. Het is van belang om – ondanks de toenemende werk/prestatiedruk – de **work-life balance** in evenwicht te houden. Er moet blijvende aandacht zijn voor 'welzijn op het werk' (werkbaar werk) en er kan worden nagedacht over nieuwe werkvormen (interne mobiliteit, thuiswerk, flexwerk...).

overheid

Fusies tussen gemeenten

In eerste instantie moet nóg meer worden ingezet op **samenwerking met andere gemeenten** (en OCMW's). Indien de mogelijkheden van een fusie worden bekeken, is het eerder aangewezen zèlf initiatief te nemen voor een weloverwogen fusie dan wel ermee te worden geconfronteerd. Noodzakelijke investeringen mogen door eventuele fusies niet worden vertraagd of geschrapt. Anderzijds dient de opportuniteit van bepaalde investeringen te worden bekeken in het licht van een mogelijke fusie. In elk geval moet ernaar gestreefd worden de **eigenheid** van de gemeente te bewaren en de nabijheid van **dienstverlening** te garanderen.

Digitalisering en nieuwe technologieën

Door in te zetten op digitalisering en nieuwe technologieën kan een efficiëntere en effectievere dienstverlening worden bewerkstelligd. Een verdere optimalisatie van de **ICT-infrastructuur** en **ICT-ondersteuning** en voldoende middelen zijn noodzakelijk om mee te kunnen met actuele ontwikkelingen. Daarnaast moet er een **performanter e-loket** worden uitgewerkt, en moet **e-facturatie** en de mogelijkheid tot **online-betalen** voor sommige diensten worden onderzocht.

Er dient te worden nagedacht over de verdere ontwikkeling van de **gemeentelijke app**.

Om ervoor te zorgen dat medewerkers mee zijn met de nieuwe ontwikkelingen is het nodig om blijvend in te zetten op opleidingen en ondersteuning.

Niet alle inwoners zijn mee in de digitalisering. We moeten ons bewust zijn van de **digitale kloof** (door vergrijzing, digitale armoede...). We moeten blijvend inzetten op 'klassieke' kanalen/dienstverlening.

overheid

General Data Protection Regulation (GDPR)

GDPR is een Europese verordening die op 25 mei 2018 in werking is getreden. GDPR regelt de omgang met privacy gevoelige gegevens en heeft als doel de bescherming van persoonlijke data van de Europese burgers. Er zal moeten worden aangetoond welke persoonsgegevens worden verzameld, hoe deze data worden gebruikt en hoe deze data worden beveiligd. Hiervoor moet het opgestelde **informatieveiligheidsplan** worden uitgevoerd en uitgedragen binnen de organisatie. Er werd een 'data protection officer' (DPO) aangesteld, en er is een verwerkingsregister en informatieveiligheidsconsultent.

Daarnaast moeten er **bewustzijns campagnes** worden uitgewerkt. Het delicate evenwicht tussen openbaarheid van bestuur en privacy zal constant moeten worden bewaakt. Voldoende aandacht dient te blijven gaan naar toegangscontrole, het afschermen van **persoonlijke gegevens** en het 'clean desk' principe.

overheid

Decreet Lokaal Bestuur

Op 1 januari 2019 is het decreet lokaal bestuur in werking getreden. Dit decreet bevat bepalingen omtrent de **maximale integratie van de gemeente en het OCMW**. Deze blijven wel twee aparte rechtspersonen. De cultuurverschillen tussen de gemeente en het OCMW zijn inmiddels al grotendeels genivelleerd. Op alle administratieve vlakken zullen praktijken en regelingen op elkaar moeten worden afgestemd. Tegelijk biedt de integratie **opportuiniteiten** tot samenwerking en om diensten beter te combineren tot een integraal aanbod, personeel efficiënter in te zetten, meer afstemming, multidisciplinair werken... Er moet een beslissing worden genomen over de fysische locatie van de sociale dienst. Het is belangrijk hierover transparant te communiceren.

BBC2020

De Vlaamse Regering keurde op 26 januari 2018 het ontwerp van besluit over de beleids- en beheerscyclus principieel goed. Het ontwerp geeft uitvoering aan de aangepaste regels over de beleids- en beheerscyclus die zijn opgenomen in het decreet over het lokaal bestuur en vertaalt een aantal verbetervoorstellen uit de evaluatie van BBC. Het lokaal beleid van gemeente en OCMW zal in een **geïntegreerd meerjarenplan** moeten worden vertaald. Het sociaal beleid moet hierin voldoende aan bod komen en mag niet opgaan in het algemeen gemeentelijk beleid.

Het is noodzakelijk om meer doelmatig te werken met een meetbare opvolging. Om de medewerkers en raadsleden vertrouwd te maken met de aangepaste regels, kunnen er **gerichte opleidingen en informatiesessies** worden voorzien.

overheid

Wet op overheidsopdrachten

Op 30 juni 2017 trad de nieuwe regelgeving overheidsopdrachten in werking. De vernieuwde regelgeving introduceert heel wat nieuwe termen, termijnen en procedures. Bovendien moeten vanaf 18 oktober 2018 alle offertes, met een geraamde waarde hoger of gelijk aan de Europese drempelwaarde, digitaal worden ingediend. Vanaf 1 januari 2020 zullen alle offertes digitaal moeten worden ingediend (**e-tendering**).

demografie

Vergrijzing

Borgloon heeft te kampen met een **snel toenemende vergrijzing**. In 2017 waren er 2.179 inwoners ouder dan 65 jaar. Dit is ongeveer 20,4% van de totale bevolking (in 2007 slechts 18,5%). Ook de interne vergrijzing (het aantal 80+'ers) neemt toe. In 2017 was 5,7% van de totale bevolking ouder dan 80 jaar, terwijl in 2007 4,9% van de totale bevolking ouder was dan 80 jaar. Deze evoluties maken het noodzakelijk om blijvend in te zetten op een **kwalitatief ouderenbeleid**.

Het is absoluut noodzakelijk om aandachtig te zijn voor **communicatie, toegankelijkheid en mobiliteit** van deze doelgroep. Er moet ook meer aandacht zijn voor **dienstverlening aan huis**. Daarnaast kunnen **alternatieve woonvormen** worden ondersteund (kangoeroewonen, zorgwonen, woonzorgzones, ...).

demografie

Veranderende gezinssamenstelling

De laatste jaren kan er binnen de huishoudens een groei worden waargenomen van het aantal alleenwonenden, éénoudergezinnen, nieuw samengestelde gezinnen, ... In 2017 was ruim 27% van de huishoudens een eenpersoonshuishouden (alleenwonende). Deze personen zijn vaak financieel minder sterk en hebben andere behoeften. Het is dan ook noodzakelijk om meer in te zetten op de **begeleiding** van deze inwoners (financieel, ondersteunen, informeren, ...), alsook moet er blijvende aandacht zijn voor betaalbaar wonen (zie thema 'Wonen').

Daarnaast moet de **dienstverlening** en de werking beter worden afgestemd op deze evolutie. Concrete voorbeelden zijn het voorzien van aangepaste openingsuren, werken op afspraak, voorzien van voldoende (en flexibele) kinderopvang...

armoede

Armoede

De laatste jaren wordt er een stijging van het aantal **personen in armoede** en van het aantal **geboorten in kansarme gezinnen** vastgesteld (meer collectieve schuldbemiddeling, meer afbetalingsplannen...). Tegelijk is er veel **verdoken armoede**. Dit betreft een categorie die moeilijk in kaart kan worden gebracht en bijgevolg moeilijk kan worden bereikt.

De **kloof** tussen rijk en arm wordt steeds groter, terwijl de kostprijs van levensonderhoud blijft stijgen.

Het armoedebeleid moet integraal worden ontwikkeld over alle diensten heen.

Het systeem van **toelagen** en **voordeeltarieven** moet verder worden uitgewerkt (laagdrempelig, gericht, inkomensgerelateerd), en nòg beter bekendgemaakt worden (systematisch, specifiek). Er kunnen initiatieven voor '**samenaankoop**' worden georganiseerd of ondersteund.

Voor sommigen ligt de **drempel** om naar het OCMW te stappen nog relatief hoog, of is de dienstverlening niet duidelijk (of niet digitaal bereikbaar).

Alle **beschikbare middelen en kanalen** voor armoedebestrijding moeten in kaart worden gebracht. Er moet worden nagegaan of we met de ingezette middelen ook effectief de juiste personen bereiken.

Het is noodzakelijk ons als organisatie nog meer toe te leggen op het **detecteren** van kwetsbare mensen via alle mogelijke kanalen en netwerken (bv. scholen). Het is van belang om 'outreachend' te werken (bv. meer huisbezoeken). De uitgestrektheid van de 13 deelen en het huidige team van maatschappelijk werkers is hierbij een belemmering.

armoede

Decreet Lokaal Sociaal Beleid

De Vlaamse Regering keurde op 31 januari 2018 het ontwerp van decreet betreffende het lokaal sociaal beleid principieel goed. Met het nieuwe decreet Lokaal Sociaal Beleid wil Vlaanderen de sturende rol van het lokaal bestuur in netwerken versterken, om zo te komen tot een **meer integraal beleid**. Ook een lokaal sociaal beleid in samenwerking met andere besturen wordt erin mogelijk gemaakt. Met dit decreet wil Vlaanderen zorgen voor een **toegankelijker en meer betrokken hulp- en dienstverlening** in gemeenten en steden, hiervoor moet een **geïntegreerd breed onthaal** worden uitgebouwd in samenwerking met minstens het centrum voor algemeen welzijnswerk en de diensten maatschappelijk werk van de ziekenfondsen. Om de uitbouw van een geïntegreerd breed onthaal te verwezenlijken, moeten de **samenwerkingen** met andere gemeenten en de noodzakelijke partners verder versterkt worden. Hieromtrent dient een **sterkere visie en beleid** te worden ontwikkeld.

natuur, milieu en energie

Duurzaamheid

Zowel hogere overheden als de burger verwachten dat het lokaal bestuur rekening houdt met ecologie en duurzaamheid. Als gemeente met groen karakter moet ze hierin een sterkere voorbeeldrol vervullen.

De gemeentelijke gebouwen moeten waar mogelijk en economisch verantwoord aangepast worden aan de hoogste duurzaamheidseisen (**BEN-principes**). Er moet ingezet worden op **verminderen** en **vergroening van het eigen energieverbruik** (bv. zonnepanelen) en de verdere verleding van verlichting (openbare en gebouwen). Ook het gemeentelijk wagenpark moet verder worden omgeschakeld naar **elektrische wagens** en/of **wagens op CNG**. Tegelijk moet de opkomst van elektrische wagens beter worden ondersteund, door installatie van bijkomende **laadpalen** en kan het systeem van 'deelauto's' worden ondersteund.

Er dient rekening te worden gehouden met **duurzaamheidscriteria in het aankoopbeleid**. Ook voor **evenementen** moet een duurzaamheidsbeleid uitgewerkt (bv. groen-event-scan, Release-festival).

Medewerkers, burgers en verenigingen dienen op alle mogelijke manieren te worden **gesensibiliseerd** over duurzaamheid en moeten worden **gestimuleerd** om duurzaam te leven en werken (eventueel via subsidies).

Op vlak van voeding kunnen streekproducten en het **korte keten** principe meer gepromoot worden.

natuur, milieu en energie

Burgemeestersconvenant

Met de ondertekening van het Burgemeestersconvenant heeft de gemeente zich geëngageerd om de **klimaat- en energiedoelstellingen** van de EU te verwezenlijken (CO₂-uitstoot op hun grondgebied met minstens 20 procent terugdringen). Met de ondertekening van het Burgemeestersconvenant 2030 gaat de gemeente akkoord om de uitstoot van CO₂ (en eventueel van andere broeikasgassen) op haar grondgebied tegen 2030 ten minste met 40% terug te dringen, met name door een betere efficiëntie en een hoger gebruik van hernieuwbare energiebronnen. Naar de toekomst toe zal het nodig blijven ook de burgers sterker te **sensibiliseren** en **stimuleren** om hun woningen energievriendelijker te maken.

Afval en plastic

Er kan verdere actie worden ondernomen om plastic nog meer te vermijden (ook in scholen). Plastic bekens en flessen kunnen worden vervangen door **herbruikbare glazen en flessen, drinkfonteinjes...** Er moet bewust worden omgegaan met materiaalverbruik (bv. papier) in de organisatie. Ook burgers en verenigingen moeten hiervoor worden gesensibiliseerd. Er kan nagedacht worden over de ontwikkeling/ondersteuning van **deeleconomie** (circulaire economie).

natuur, milieu en energie

Sluikstorten en zwerfvuil

De tendens van meer sluikstorten en zwerfvuil heeft een grote werk- en financiële last tot gevolg voor de organisatie en is een smet op het groen en natuur in de gemeente. Mensen moeten ertoe worden aangezet om hun **eigen afval** terug mee te nemen (vuil trekt vuil aan). Dit vergt een mentaliteitswijziging over afval.

Om dit probleem in te dijken moet er blijvend worden ingezet op **ontrading** en **sensibiliseringscampagnes** (ook op scholen en bij jeugd), maar ook op de **handhaving** ervan (GAS boetes). Er kan sterker worden ingezet op projecten waarbij inwoners en verenigingen van de gemeente zich inzetten voor het bestrijden van zwerfvuil en sluikstorten (eventueel met een incentive).

Asbestplan

De Vlaamse regering wil een versneld **afbouwbeleid** voeren voor asbest met als streefdatum 2040. Voor de medewerkers die in contact komen met asbesthoudende materialen moet de juiste uitrusting worden voorzien. We moeten ook inzetten op het **sensibiliseren** van burgers omtrent asbest en de gevaren ervan. De **asbestinventaris** van eigen gebouwen moet worden geactualiseerd.

Pesticidendecreet

Sinds 1 januari 2015 kunnen openbare besturen nog slechts in zeer beperkte gevallen gebruik maken van pesticiden. Dit heeft tot gevolg dat onkruidbestrijding veel arbeidsintensiever, tijdrovender en duurder verloopt. De keuze van **materialen** kan moet bewuster beoordeeld worden (bv. vlaskorrels, boomspiegels...) in functie van beheer en onderhoud. De **publieke opinie** en de **beleidsvisie** omtrent 'onkruid' moet verder evolueren.

natuur, milieu en energie

Uitbreiden ecologisch bermbeheer

Door middel van ecologisch bermbeheer probeert de Vlaamse overheid om de habitat- en verbindingsfunctie van de wegbermen te verbeteren. De oppervlakte van alle bermen samen (zowel langs spoor-, water- als autowegen) vormt immers een groot natuurgebied in Vlaanderen. Doordat mensen zien hoe de bermen ecologisch worden beheerd, kan ook het **bewustzijn rond natuur** worden vergroot. Er moet over het bermbeheer beter worden gecommuniceerd.

Biodiversiteit en landschap

De gemeente geeft verschillende **premies** ter ondersteuning van ecologie en biodiversiteit (bv. zwaluwnesten). Er moet verder worden ingezet op deze subsidies/premies, en deze kunnen zelfs worden uitgebreid. De premies kunnen ook beter onder de aandacht worden gebracht.

De **natuurzichten** en het typische landschap met de **hoogstamboomgaarden** moet worden beschermd. Hiertoe dient een structurele aanpak te worden ontwikkeld.

Landbouwoverleg

De werking van het landbouwoverleg wordt positief geëvalueerd. Er moet blijvende aandacht gaan naar landbouwverbreding, akkerrandenbeheer, pesticidengebruik, biodiversiteit, milieuhinder, respect voor trage wegen, biolandbouw...

ruimte en infrastructuur

Open en groene ruimte

Voor ruimtelijke ordening is een beleid op lange termijn van groot belang. Er moet een sterk **gemeentelijk beleid rond de vrijwaring en bescherming van open ruimte** worden gevoerd, met aandacht voor de balans tussen open ruimte en ruimte voor wonen, economie, landbouw, natuur, recreatie.

Borgloon is een **groene, landelijke gemeente**. Groen is belangrijk, zowel in het centrum als in wijken, langs straten en in recreatiezones. Er moet een (gedragen) visie worden ontwikkeld over het beheer en behoud van **bomen** en **openbare groenzones** (aanplanting van bomen, aanleg van parken en groenbeheer, streekeigensoorten...). Bovendien kan blijvend worden ingezet op **natuurlijk speelplekken, speelweiden** en **natuureducatie** voor kinderen. Er kan een 'speelweefselplan' worden opgemaakt, dat inhaakt op toerisme en op de scholen. Niet iedereen beschikt over een eigen tuin. Deze locaties kunnen opgenomen worden in de infogids of in brochure nieuwkomers.

Verdichting

Het "Witboek Beleidsplan Ruimte Vlaanderen" bepaalt dat vanaf 2040 geen nieuwe open ruimte meer mag worden ingenomen. De bedoeling hiervan is om meer open ruimte te krijgen en het landschap minder te versnipperen. Dit betekent dat het kerngebied in de gemeente verder verdicht moet worden. Op een beperkt aantal plaatsen kan dat betekenen dat er voor hoogbouw (meerdere bouwlagen) gekozen wordt om de verdichting te realiseren. Hierover moet nog beleid worden ontwikkeld. Er moet een **verdichtingsplan** worden opgemaakt.

ruimte en infrastructuur

Waterhuishouding, ver/ontharden

De verdere verdichting van het kerngebied zal een invloed hebben op de waterhuishouding. Hiervoor wordt (in samenwerking met de provincie) een **hemelwaterplan** opgemaakt.

Er dient maximaal te worden ingezet op lokale **hemelwaterinfiltratie**. Dit is mogelijk door ontharding en specifieke materiaalkeuze, infiltrerende regenwaterafvoerleidingen en doorlatende bermen. Het is noodzakelijk om bij eigen projecten een **onthardingstoets** in te voeren. Ook bij particuliere vergunningsaanvragen moet de verharding zoveel als mogelijk worden vermeden.

De **riolerings/zuiveringsgraad** dient nog verder te worden verhoogd door de nieuwe rioleringsprojecten op het grondgebied te realiseren.

Omgevingshandhaving

De omgevingshandhaving vormt het sluitstuk van een effectief ruimtelijk ordeningsbeleid en milieubeleid. Handhaving vormt een essentieel onderdeel voor een goed lokaal beleid. De Vlaamse Regering legt sinds 1 maart 2018 een aantal bevoegdheden en verantwoordelijkheden op het vlak van handhaving ook specifiek bij de lokale besturen. Er moet een **protocol** worden opgesteld inzake informeren, vergunnen en controleren. Daarbij staat het gelijkheidsbeginsel centraal en wordt eerder een sensibiliserende in plaats van een sanctionerende aanpak gehanteerd. De kennis en praktijk hieromtrent dient eerder intergemeentelijk te worden opgebouwd.

Strategisch patrimoniumbeleid

Er moet een strategische visie worden ontwikkeld over het (al dan niet) behoud, gebruik en de invulling van gemeentelijk patrimonium, in functie van de effectieve behoefte. Er moet uitvoering worden gegeven aan het **kerkenplan** (neven/herbestemming van kerken). Kerken kunnen bijvoorbeeld omwille van hun centrale locatie ingezet worden om andere behoeften in te vullen (bv. centrale ontmoetingsplaats, culturele evenementen...).

Daarnaast kan ook aan het **erfgoed** binnen de gemeente een (her)bestemming worden gegeven.

Betaalbaar en kwalitatief wonen

De visie over **wonen in het centrum** moet concreet worden ingevuld. Er zijn veel oude (ongezonde) woningen. Door de opwaardering van de Stationsite en Stroopfabriek wordt de leef- en woonkwaliteit verbeterd. Er moet verder worden ingezet op de samenwerking met Woonloket.

De achterstand inzake aanbod van **sociale woningen** werd ingehaald. Met de lopende projecten wordt het bindend sociaal objectief (BSO) bereikt. Er moet blijvende aandacht gaan naar betaalbaar wonen.

Crisiswoningen

Momenteel zijn er nog geen crisiswoningen aanwezig in de gemeente. Die zijn bestemd voor mensen die zich in een **noodsituatie** bevinden. Er kan worden nagegaan of hierop dient te worden ingezet.

Alternatieve woonvormen

Nieuw samengestelde gezinnen hebben nood aan een woning met meerdere slaapkamers, jonge gezinnen willen een budgetvriendelijke woning. Alleenwonenden hebben nood aan een compacte eengezinswoning. Ouderen willen het liefst zo lang mogelijk zelfstandig blijven wonen maar willen beroep kunnen doen op hulp- en dienstverlening op het moment dat ze zorgafhankelijk worden. De klassieke woonvormen beantwoorden dus niet steeds aan de woonbehoeften van de verschillende doelgroepen (ruimte, toegankelijkheid). We moeten openstaan voor **alternatieve woonvormen** zoals co-housing, zorgwonen, samenhuizen... Deze kunnen ondersteund worden in het overleg met de private markt.

Mobiliteit

Mobiliteit is een belangrijke factor in de keuze van zowel gezinnen om in de gemeente te komen/blijven wonen, als ondernemingen om zich hier te vestigen. Het **mobilitieitsplan** moet worden geactualiseerd, rekening houdend met het veranderende mobiliteitsklimaat.

Om de leefbaarheid in de gemeente te verbeteren is een 'modal shift' (wijziging in het algemene verplaatsingsgedrag) noodzakelijk. De gemeente moet hierin initiatief nemen en faciliteren. Het is van belang om meer **fietsvriendelijke wegen** en veilige fietsverbindingen aan te leggen. Dat is al gebeurd met het fietsroutenetwerk en kan nog verder met het 'ruitspoor' en de aanleg van een fietssnelweg. De verkeersveiligheid van de **zwakke weggebruikers** is cruciaal (zeker in de schoolomgeving en het centrum). Ook moet verder worden geïnvesteerd in het aanleggen van trage wegen.

Om de veiligheid van de zwakke weggebruiker te blijven garanderen is het noodzakelijk verder te investeren in kwalitatieve **voet- en fietspaden**. Het centrum is ook niet overal rolstoelvriendelijk.

Medewerkers en burgers moeten meer/verder gestimuleerd worden om de fiets of het openbaar vervoer of deelauto's te gebruiken om zo te komen tot een meer **duurzame mobiliteit**. Bovendien kan dit leiden tot het inperken van het wagenbezit per gezin en de uitstoot van schadelijke verbrandingsgassen.

Er kunnen bijkomende (elektrische) **fietsen voor dienstverplaatsingen** worden aangekocht en gepromoot, en ingezet worden op samenaankoop van elektrische fietsen.

mobiliteit

De gemeente is zeer auto-afhankelijk. De aansluiting van het **openbaar vervoer** naar deelgemeenten en naar buurgemeenten niet altijd voldoende. Er kan verder/bijkomend worden ingezet op openbaar vervoer. Het nieuwe **mobiliteitsdecreet** biedt op dit vlak nieuwe kansen, maar dreigt de gemeente ook kwetsbaar te maken als met de rechtstreekse lokale zeggenschap niet goed wordt omgesprongen.

Senioren en kwetsbare personen hebben bijgevolg onvoldoende vervoersmogelijkheden of zijn aangewezen op dure verplaatsingsmiddelen. Er moet verder worden ingezet op de uitbreiding van de mindermobielen centrale (aangepaste voertuigen, en méér vrijwilligers) of een andere invulling ervan.

Parkeerbeleid

Er moet een parkeerbeleid worden ontwikkeld om de **parkeerdruk** in bepaalde regio's in de gemeente beter onder controle te krijgen. De impact van het 'bloesemtoerisme' op verkeer en parkeren (zeker ook rond de Stroopfabriek) moet goed worden opgevolgd. Er kunnen bijkomende parkings worden aangelegd rond sites en aan de rand van het centrum (parkeer-pockets), ook voor het gemeentepersoneel. De bewegwijzering naar deze parkings kan ook beter. De mogelijkheid van een camperparking kan worden onderzocht.

ondernemen en werken

Ondernemen/Start-ups

Er moet worden nagedacht of er een rol is weggelegd voor de gemeente om startende ondernemers te ondersteunen (pop-ups, kleine winkels, kunstenaars...), eventueel met een subsidiesysteem.

10 ONGELJKHEID
VERMINDEREN

Sociale tewerkstelling (decreet werk en zorg)

Door een continu proces van hervormingen worden de criteria inzake sociale tewerkstelling gewijzigd. Deze wijzigingen hebben tot gevolg dat het moeilijker wordt voor bepaalde cliënten om aan werk te geraken, doordat de lat steeds hoger wordt gelegd. Hierdoor blijft er een grotere 'restgroep' van werkzoekenden over die moeilijk geactiveerd kunnen worden. Het is noodzakelijk om blijvend in te zetten op (sociale) activering en coaching in het kader van maatschappelijke integratie en als opstap naar tewerkstelling. Activering is echter een zeer tijdsintensieve taak. Er is geen tijd over voor 'preventieve' werking. Voor de restgroep van moeilijk activeerbare personen moet een zinvolle dagbesteding worden geboden.

8 WAARDIG WERK
EN ECONOMISCHE
GROEI

ondernemen en werken

Dorpskern/detailhandel

Het centrum van de gemeente heeft veel potentieel. Het evenwicht tussen kwalitatief wonen en activiteiten en verkeer in het centrum moet worden nagestreefd.

Er is weinig commerciële activiteit in het centrum. De inwoners zijn vaak aangewezen op buurgemeenten. Het beleid moet gericht zijn op het aantrekken van **speciaalzaken** en **horeca** in het centrum.

Leegstand leidt tot een negatieve perceptie en heeft een nadelige invloed op de beleving in het centrum. **Leegstaande panden** (en panden in aanbouw) kunnen (minstens tijdelijk) worden 'aangekleed' om het stadsbeeld niet te verstoren. De leegstand dient vooral ook structureel te worden aangepakt met een activeringsbeleid (bv. pop-ups).

ondernemen en werken

Toerisme

Toerisme is van groot belang voor de gemeente. De **Stroopfabriek** speelt een cruciale rol in de fruitbeleving/-toerisme/-geschiedenis. De Stroopfabriek moet de uitvalsbasis worden om de streek te ontdekken (wandelaars, fietsers...).

Er moet worden nagedacht over het uitbreiden van activiteiten en bezigheden voor bezoekers en verblijvers (bv. kookworkshops in stroopfabriek met lokale producten van lokale producenten). De lokale handelaars en horeca moeten aangemoedigd worden om hier een actieve rol in te spelen.

Het **typische landschap** van de gemeente blijft één van de grootste troeven bij het aantrekken van bezoekers (bv. kunst in open ruimte). Bij uitbreiding is er ook het historisch verleden van de stad en het vele **erfgoed** (Middeleeuws, religieus, industrieel). Deze troeven moeten met zorg worden beheerd en kunnen nog sterker worden uitgespeeld.

Tegelijk moet aandacht gaan naar **duurzaam toerisme/overnachten** (bv. duurzaam jeugdkamperen, paalkamperen, boomtenten, fietsverblijfplaatsen...). In samenwerking met de lokale telers kunnen de streekproducten op die manier extra worden gepromoot.

cultuur en vrije tijd

Infrastructuur

Er moet worden nagedacht over de vrijetijdsinfrastructuur (sport, jeugthuizen, bibliotheek, Panishof, wijkhuizen, Nieuwland...). Veel infrastructuur raakt verzadigd, is verouderd en verspreid.

Vrijetijdsaanbod

Het **tarievenstelsel** en de **reglementen** worden best geëvalueerd en desgevallend meer gedifferentieerd in functie van het gebruik door de eigen inwoners.

Het vrijetijdsaanbod moet **evenwichtig** zijn met zowel high-level als populaire activiteiten rond cultuur, kunst, sport en erfgoed, en met een goede spreiding over alle deelgemeenten. Er moet blijvend ingezet worden op een zo goed mogelijke **promotie** van het vrijetijdsaanbod binnen de gemeente. De **vrijetijdsgids** zou een nog vollediger overzicht moeten geven van alle vrijetijdsactiviteiten in de stad.

Er is nood aan meer **afstemming** binnen de vrijetijdsdiensten. De fysieke verspreiding van de vrijetijdsdiensten vormt hierbij een drempel.

De **uitleendienst** kan worden geoptimaliseerd. Digitaal reserveren van zalen, uitleendienst, en elektronisch betalen... zou moeten worden georganiseerd. Er kan worden nagedacht over de uitbouw van een **evenementenloket**.

cultuur en vrije tijd

Doelgroepgericht werken

De cluster 'Vrije Tijd' heeft te maken met verschillende doelgroepen (jonge gezinnen, personen met een beperking, jongeren, ouderen, kwetsbaren, seizoenarbeiders, andere culturen...). In de bepaling van het **vrijetijdsaanbod** moet er voldoende rekening worden gehouden met deze verschillende doelgroepen. In de sector cultuur blijken de jongeren moeilijk bereikbaar, terwijl de sector sport net de 18-plussers moeilijk kan bereiken. Er moet worden nagedacht over een gepaste infrastructuur voor jeugd en er moet blijvend aandacht gaan naar een aantrekkelijk en gevarieerd aanbod van activiteiten voor **jeugd en tieners**.

Participatie

Niet elke doelgroep binnen de bevolking wordt nu bereikt met het huidige vrijetijdsaanbod. De laatste jaren kan er ook een groei worden waargenomen van het aantal alleenstaanden, éénuoudergezinnen, nieuw samengestelde gezinnen, ... Er moet nog méér worden ingezet op de **sociale doelgroep**. Vrije tijd moet toegankelijk blijven voor alle lagen van de bevolking. Het is belangrijk dat ieder kind de kans krijgt om deel te nemen aan het vrijetijdsaanbod in de gemeente. Er moet verder worden ingezet op het bekendmaken van initiatieven en het toeleiden van deze doelgroep. **Samenwerking met het OCMW** kan nog worden versterkt (bv. meertalige boeken in bib, speel-o-theek, Family-fun-day...). Er kunnen (naast de socio-culturele participatiebudgetten) specifieke laagdrempelige budgetten of systemen worden voorzien (bv. vrijetijdspas).

cultuur en vrije tijd

Het is van groot belang om de verbinding van het openbaar vervoer met naburige gemeenten te verzekeren (ook in weekends, en 's avonds). **Mobiliteit** mag geen drempel zijn om deel te nemen aan vrijetijd (ook in het aanbod van naburige gemeenten).

Decreet buitenschoolse opvang en vrijetijdsector

Op basis van de conceptnota over de krachtlijnen voor een nieuwe organisatie voor de opvang en vrije tijd van kinderen wordt er werk gemaakt van een nieuw decreet buitenschoolse opvang en vrijetijdsector. De doelstelling van de conceptnota is het creëren van een **geïntegreerd opvang- en vrijetijdsaanbod**, toegankelijk voor elk kind vanaf de kleuterschool dat er behoefte aan heeft. Dit aanbod krijgt vorm door een samenwerking tussen opvang, onderwijs, jeugd-, sport-, cultuuraanbod en deeltijds kunstonderwijs. Hierover moet een visie worden ontwikkeld.

Sport tijdens en na school moet verder worden gestimuleerd. Er kunnen meer initiatieven worden genomen om kinderen aan te zetten tot vrijetijdsbeleving.

samenleven

Individualisering van de maatschappij en vereenzaming

Er kan een toenemende mate van individualisering in de maatschappij worden waargenomen. Deze trend komt tot uiting in een **verhoogd aantal alleenstaanden**, vereenzaming van ouderen, ... Mensen staan veel meer als individu, en minder als groep in de samenleving.

Om individualisering en vereenzaming tegen te gaan moeten initiatieven met als doel het versterken van de **sociale cohesie** in buurten en wijken (gemeenschapsvormende activiteiten) verder worden ondersteund en gefaciliteerd. Deze initiatieven moeten kenbaar worden gemaakt. **Buurtfeesten** en **burgerinitiatieven** kunnen verder zowel financieel als logistiek worden gesteund. Er is ook nood aan geschikte locaties om dergelijke activiteiten te organiseren. De bestaande infrastructuur raakt immers verzadigd. De Stroopfabriek, Loons plein, het klooster Nieuwland met zijn binnentuin zijn mogelijks interessante ontmoetingsplekken.

Bij het organiseren van activiteiten wordt er best voldoende aandacht geschonken aan de **synergie tussen jong en oud**.

In het kader van een 'geïntegreerd breed onthaal' moet er verder ingezet worden op een **proactieve detectie** van vereenzaming en **huisbezoeken**. Een **dienstencentrum** zou hierin een sterke rol kunnen opnemen.

samenleven

Handhavingsbeleid

Er moet meer aandacht geschonken worden aan **handhaving** en afdwingbaarheid van reglementen (**GAS** om bepaalde overlast in te perken vb. vandalisme). De samenwerking met de politie dient te worden bekeken.

Mondige burger/Inspraak

De burger wordt mondiger en heeft een gewijzigde perceptie omtrent de werking van de organisatie. De verwachtingen op het vlak van dienstverlening en beschikbaarheid zijn hoger dan vroeger en soms onrealistisch. Om een realistisch verwachtingspatroon te creëren is het noodzakelijk om in te zetten op duidelijke **communicatie**. Hierover moet een eenduidig en consistent standpunt worden ingenomen, en mag niet impulsief ingespeeld worden op individuele verzuchtingen (vaak verspreid via sociale media).

Bovendien verwacht de burger geen éénrichtingscommunicatie meer, maar wel dialoog. Hiervoor is het noodzakelijk om meer in te zetten op (doelgerichte) **burgerparticipatie** en het voorzien van inspraak. De inspraak via adviesraden moet worden geëvalueerd. Er dient nagedacht te worden over nieuwe vormen van inspraak.

Vrijwilligers

Er is een uitgebreide vrijwilligerswerking in de gemeente. Dankzij vrijwilligers kunnen gemeente en OCMW meer aanbieden aan de burger. Een heroriëntering van het vrijwilligersbeleid lijkt noodzakelijk. Er moet een overkoepelende visie worden opgesteld omtrent **vrijwilligerswerk** en **vrijtijdswerk**, waarbij sterk ingezet wordt op het aanwerven, waarderen en ondersteunen van vrijwilligers (bv. Loon Brandt). Hiervoor moeten de nodige middelen en professionele omkadering worden voorzien.

Verenigingen

Borgloon kent sterk geëngageerde verenigingen en ondersteunt de verenigingen ook sterk. Het is belangrijk om deze te **blijven stimuleren en ondersteunen**. Verenigingen kunnen via specifieke projecten het **beleid** van het lokaal bestuur adapteren in hun werking. Dit kan extra worden gestimuleerd.

Vermaatschappelijking van de zorg

De vermaatschappelijking van de zorg duidt op een verschuiving binnen de zorg waarbij gestreefd wordt om mensen met beperkingen (van lichamelijke, verstandelijke of psychische aard), chronisch zieken en kwetsbare ouderen **zo lang mogelijk hun eigen plek** in de samenleving te laten behouden en hen daarbij zoveel mogelijk te ondersteunen. Hiervoor is het noodzakelijk dat de persoonlijke omgeving de zorg meer op zich neemt (maatschappelijk kapitaal: vrijwilligers, mantelzorgers). Om dit te kunnen realiseren moet er een degelijke omkadering (en bijhorende middelen) worden voorzien en nieuwe initiatieven worden ontplooid/ondersteund.

Ouderenzorg

De Vlaamse regering keurde op 1 december 2017 de conceptnota goed waarin Vlaanderen de krijtlijnen uittekent voor de toekomst van de ouderen­zorg. Deze conceptnota legt onder andere de brug naar **buurtgerichte zorg** en de **persoonsvolgende financiering** in de ouderen­zorg. De verschuiving van de verantwoordelijkheid rond de besteding van de middelen naar de zorgbehoevende zal mogelijks **begeleiding op maat** vergen.

Er dient een visie te worden ontwikkeld over de invulling van **woonzorg** op het grondgebied en de profilering van de OCMW-woonzorginstellingen. Er moet worden nagedacht over samenwerkingen (zorgbedrijf, samenwerking met privé-sector...). Er moet overleg worden gepleegd met andere aanbieders, ondermeer omtrent de impact op de tussenkomst van het OCMW (borgstelling), en de bezetting.

zorg en gezondheid

Kinderen

De gemeente en het OCMW participeren actief in het 'Huis van het Kind Haspenhouw'. Hierin kunnen sterke initiatieven genomen worden naar kinderen en hun ouders/opvoeders en wordt een regierol opgenomen.

De gemeente beschikt over een goed uitgebouwde buitenschoolse **kinderopvang**. Er is voldoende kinderopvang in de gemeente, maar de personeelscapaciteit (en geschikt personeel) is te beperkt. Ook de infrastructuur van de kinderopvang is ontoereikend. Er is nood aan betere en aangepaste infrastructuur en uitrusting (gebouwen, vervoersmiddelen). Het overleg, samenwerking en afspraken met de scholen moeten worden verbeterd.

Gezonde gemeente

Het is van groot belang om verder in te zetten op initiatieven in het kader van een 'gezonde gemeente' en **fysieke en mentale gezondheid** en welzijn (antitabak/alcohol/drug, gezonde voeding, ...). Bijzondere aandacht moet gaan naar kwetsbare personen, omdat deze doelgroep minder in de mogelijkheid is om de nodige aandacht te besteden aan gezondheid, gezonde voeding en een gezonde levensstijl. Initiatieven als 'bewegen op verwijzing' kunnen hiertoe bijdragen.

Ook dient blijvend te worden ingezet op de verspreiding en zichtbaarheid van **AED toestellen** in de gemeente, en dienen de nodige opleidingen te worden voorzien.

stad **Borgloon**
parel van haspengouw